

หน่วยที่ 2 ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังในระดับหลักสูตร

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิมลรัตน์ จตุรานนท์

หัวเรื่อง

- 2.1 ความหมาย ลักษณะของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 2.2 คุณค่าและความสำคัญของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 2.3 ประเภทของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง
- 2.4 แนวปฏิบัติในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับหลักสูตร

สาระสำคัญ

1. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง คือคำบรรยายที่ชัดเจนเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนจะรู้และสามารถปฏิบัติได้หลังจบหลักสูตร โดยมุ่งเน้นที่ความรู้ ทักษะ และคุณธรรมที่ผู้เรียนจะได้รับ จะต้องมีความชัดเจน สังเกตได้ วัดได้-ประเมินได้ว่าผู้เรียนบรรลุผลตามที่กำหนดหรือไม่ เป็นการอธิบายสิ่งที่จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ไม่ใช่สิ่งที่ครูจะสอน
2. ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง จะช่วยให้ผู้เรียนเห็นเป้าหมายของการเรียนรู้อย่างชัดเจน เป็นแนวทางในการศึกษาและประเมินพัฒนาการของตนเอง สำหรับผู้สอน จะเป็นพื้นฐานในการออกแบบการเรียนการสอน การเลือกกิจกรรม และการประเมินผลที่สอดคล้องกัน และจะเป็นสิ่งที่ทำให้หลักสูตรมีมาตรฐานและทิศทางที่ชัดเจน เป็นกรอบในการพัฒนาหลักสูตรและปรับปรุงคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
3. ประเภทของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง โดยทั่วไป จะจำแนกเป็น 3 ด้านหลัก ได้แก่ด้านปัญญา คือ ความรู้และกระบวนการคิด ด้านทักษะที่เป็นความสามารถในการปฏิบัติงานหรือการเคลื่อนไหว และด้านจิตพิสัย คือ ค่านิยม ทศนคติความรู้สึกร และคุณธรรม
4. การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับหลักสูตร ต้องวิเคราะห์ความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ (TQF) กำหนดให้ครอบคลุมทั้งด้านปัญญา ทักษะ และคุณธรรม สอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ใช้คำกริยาที่สังเกตและวัดได้ ในการบรรยายผลลัพธ์ จัดเรียงจากง่ายไปหายาก และสอดคล้องกับระดับการศึกษาของผู้เรียน โดยควรเชื่อมโยงผลลัพธ์ กับวิธีการสอนและวิธีการประเมินผลไว้ในหลักสูตรอย่างชัดเจน พร้อมมีการทบทวนและปรับปรุง เป็นระยะเพื่อให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ

2.1 ความหมาย ลักษณะของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.1.1 ความหมาย: มีผู้ให้ความหมายของ ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง (Expected learning outcomes) หรือ ผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning outcomes)) ไว้หลายประการ ดังนี้

จากกฎกระทรวง มาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. 2565 ข้อ 3 ที่ได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา หน้า 28 เล่ม 139 ตอนที่ 20 ก 31 มีนาคม 2565 ได้กำหนดไว้ว่า “ผลลัพธ์การเรียนรู้” หมายความว่า ผลที่เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่ได้จากการศึกษา ฝึกอบรม หรือประสบการณ์ที่เกิดขึ้นจากการฝึกปฏิบัติ หรือการเรียนรู้จริงในที่ทำงานระหว่างการศึกษา

Learning outcomes คือ ทักษะและความรู้ที่ผู้เรียนได้เรียนรู้และสามารถแสดงออกได้เมื่อสิ้นสุดบทเรียน รายวิชา ปีการศึกษา หรือหลักสูตร ซึ่งเป็นผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากกระบวนการจัดการเรียนรู้ และสามารถประเมินได้

Learning outcomes คือ ข้อความที่ระบุทักษะ ความสามารถ ความรู้ หรือค่านิยมที่ผู้เรียนควรแสดงให้เห็นได้ เมื่อสิ้นสุดรายวิชาหรือหลักสูตร ซึ่งเป็นผลลัพธ์ของการออกแบบหลักสูตรที่เน้นการวัดผลและการประเมินอย่างเป็นระบบ มีลักษณะที่วัดได้ (measurable) และมีความชัดเจนเพื่อที่จะนำไปสู่การออกแบบการสอนได้

สรุป

Learning Outcomes หมายถึง ข้อความเชิงผลลัพธ์ที่ระบุอย่างชัดเจนและวัดผลได้ว่า ผู้เรียนควรมีความรู้ ทักษะ หรือสมรรถนะใดเมื่อเสร็จสิ้นรายวิชา หรือหลักสูตร โดยมุ่งเน้นสิ่งที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้จริง (demonstrable) และใช้เป็นแนวทางในการออกแบบการสอน การจัดกิจกรรม และการประเมินผลตามแนวคิดการออกแบบย้อนกลับ (Backward Design)

2.1.2 ลักษณะผลลัพธ์การเรียนรู้

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ดี จะถูกเขียนเป็นข้อความที่ชัดเจน ประกอบด้วย กริยา (action verb) และ กรรมของกริยา ระบุสิ่งที่ผู้เรียนต้อง “รู้ ทำ หรือให้คุณค่า”

Akari Software (2023) ได้เสนอคุณลักษณะของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพไว้ ดังนี้

1. Clarity and Structure : ปราศจากคำที่คลุมเครือหรือกำกวม
2. Action-Oriented : มุ่งเน้นพฤติกรรมหรือผลลัพธ์ที่ผู้เรียนสามารถแสดงออกได้จริง (observable & measurable)
3. Learner-Centered : เขียนจากมุมมองของผู้เรียน มุ่งเน้นสิ่งที่ผู้เรียนจะทำได้ ไม่ใช่สิ่งที่ผู้สอนจะทำ
4. Alignment with Course Goals : แต่ละ learning outcome ต้องเชื่อมโยงและสนับสนุนเป้าหมายรายวิชาหรือหลักสูตรอย่างชัดเจน

5. Alignment with Course Content and Assessment : สอดคล้องกับเนื้อหา วิธีสอน และวิธีการประเมินผล เพื่อให้เกิด constructive alignment

6. Realistic and Achievable: เป็นผลลัพธ์ที่ผู้เรียนสามารถบรรลุได้ภายในเวลาที่กำหนด สถานการณ์ การสอน และทรัพยากรที่มี

7. Appropriate for Learner Level: เหมาะสมกับระดับผู้เรียน โดยคำนึงถึง Taxonomies เช่น Bloom's Taxonomy หรือ SOLO Taxonomy

สรุป ลักษณะของผลลัพธ์การเรียนรู้ จะต้องมีความชัดเจน สังเกตได้ วัดได้-ประเมินได้ว่าผู้เรียนบรรลุผลตามที่กำหนดหรือไม่ เป็นการอธิบายสิ่งที่จะเกิดขึ้นในตัวผู้เรียน ไม่ใช่สิ่งที่ครูจะสอน

2.2 คุณค่าและความสำคัญของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ (Learning Outcomes) มีคุณค่า ความสำคัญและมีประโยชน์อย่างมากต่อทั้งผู้เรียนและผู้สอน เนื่องจากช่วยให้กระบวนการเรียนการสอนมีความชัดเจน มีเป้าหมาย และสามารถวัดผลได้จริง ดังนี้

2.2.1 ประโยชน์ต่อผู้เรียน

สร้างความเข้าใจที่ชัดเจน: ผู้เรียนจะเข้าใจสิ่งที่คาดหวังให้บรรลุเมื่อสิ้นสุดกระบวนการเรียนรู้ ทำให้ทราบว่า จะได้รับความรู้และทักษะอะไรบ้าง

มีเป้าหมายในการเรียน: ช่วยให้ผู้เรียนมีเป้าหมายที่ชัดเจนและมุ่งเน้นไปที่ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมที่สำคัญ ทำให้การเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

เห็นความเชื่อมโยง: ผู้เรียนจะเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหา กิจกรรม และการประเมินผล ว่าสิ่งเหล่านี้มีส่วนช่วยให้บรรลุเป้าหมายการเรียนรู้อย่างไร

ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง: เมื่อทราบผลลัพธ์ที่คาดหวัง ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนและพัฒนากลยุทธ์ การอ่านหรือทบทวนบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ลดความเครียดที่ไม่จำเป็น: ความชัดเจนของสิ่งที่ต้องเรียนรู้และเกณฑ์การประเมินช่วยลดความกังวลและความเครียดที่ไม่จำเป็น

2.2.2 ประโยชน์ต่อผู้สอนและหลักสูตร

เป็นแนวทางในการออกแบบการสอน: ช่วยให้ผู้สอนวางแผนบทเรียน เลือกใช้กลยุทธ์การสอน สื่อการเรียน และกิจกรรมที่เหมาะสมเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุผลลัพธ์ที่กำหนดไว้

ออกแบบการประเมินผลได้ง่ายขึ้น: ทำให้การสร้างเครื่องมือวัดผลและการประเมิน (Assessment) สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการให้ผู้เรียนทำได้จริงอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถวัดผลได้

ปรับปรุงหลักสูตรอย่างมีประสิทธิภาพ: ผลลัพธ์การเรียนรู้ช่วยให้สามารถทบทวนและปรับปรุงหลักสูตรให้มีความทันสมัยและตอบสนองต่อความต้องการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (เช่น ตลาดแรงงาน) ได้ดีขึ้น

สร้างความโปร่งใส: ทำให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งอาจารย์ ผู้เรียน และผู้บริหาร เข้าใจตรงกันถึงจุดมุ่งหมายและผลที่คาดว่าจะได้รับจากการเรียนการสอน

การจัดการเรียนการสอนมีความเป็นระบบ: ช่วยให้เห็นใจได้ว่าเนื้อหาและกิจกรรมในแต่ละรายวิชามีความสอดคล้อง (Aligned) กันตั้งแต่ระดับบทเรียนจนถึงระดับหลักสูตร

นอกจากนี้ ยังมี Learning outcome มีประโยชน์ดังนี้

- 1. Effective course design :** ทำให้ผู้สอนทราบอย่างชัดเจนว่าจะต้องสอนให้ผู้เรียนรู้อะไร โดยใช้กิจกรรมการสอนและการวัดประเมินผลอย่างไรที่ไปสนับสนุนการบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร
 - 2. Effective assessments of learning :** การวัดประเมินผลพัฒนาการของผู้เรียนสามารถทำได้ถูกต้อง ตามระดับการเรียนรู้ที่กำหนด
 - 3. Better time management :** การออกแบบบทเรียน กิจกรรมและการวัดประเมินผลในระดับรายวิชา ทำได้ง่าย และตรงตามผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร
 - 4. Improved communication :** ผู้สอนและผู้เรียนทราบอย่างชัดเจนและตรงกันว่าจะวัดผลอะไร อย่างไร
- Improved teaching experience :** ผู้สอนมีทิศทางและวัตถุประสงค์ในการสอนชัดเจน และสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

ข้อควรคำนึงในการเขียน Learning Outcomes

เมื่อเขียน Learning Outcomes ควรพิจารณาคำถามสำคัญดังนี้:

- แนวคิดหลัก (Big Ideas) อะไรคือสิ่งสำคัญที่ผู้เรียนควรจำได้แม้เวลาผ่านไปหลายปี?
- ผู้เรียนควรเข้าใจ แนวคิด/ทฤษฎี/วิธีการ ไตของสาขาวิชา?
- ผู้เรียนควรพัฒนา ทักษะใด ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงภายในและหลังเรียนรายวิชา?

- ผู้เรียนควรมีพื้นฐานใดก่อนจะก้าวไปสู่วิชาเรียนถัดไป?
- หากผู้เรียนจะทำงานในสาขานี้จริง ต้องมี ความรู้/ทักษะ/สมรรถนะใด เป็นหลัก? ผู้เรียนควรพัฒนา ค่านิยม ทักษะ และ habit of mind แบบใดในสาขานี้?
- Learning outcomes ควรครอบคลุมทักษะที่ตอบสนองผู้เรียนที่มีพื้นฐานต่างกันอย่างไร?
- Learning Outcomes ควรเปิดโอกาสให้มีการประเมินที่หลากหลายได้อย่างไร?

โดยสรุปแล้ว learning outcomes เป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำหน้าที่เหมือน "แผนที่นำทาง" ที่ช่วยให้ การศึกษามีทิศทางที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2.3 ระดับของผลลัพธ์การเรียนรู้และประเภทของผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวัง

2.3.1 ระดับของผลลัพธ์การเรียนรู้

การกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ในหลักสูตร อาจจัดทำได้หลายระดับ เช่น

PEO, Program educational objective หมายถึง วัตถุประสงค์ของหลักสูตร

- PLOs, Program learning outcomes หมายถึง ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่หลักสูตร ต้องการ/คาดหวัง ให้บัณฑิตเป็น หรือทำได้เมื่อเรียนครบตามโปรแกรมของหลักสูตร

- YLOs, Yearly learning outcomes คือสิ่งที่ผู้เรียนหรือนักศึกษาต้องทำได้เมื่อเรียนครบ แผนการเรียนในแต่ละชั้นปี

- CLOs, Course Learning Outcomes คือ สิ่งที่รายวิชา ต้องการ/คาดหวัง ให้นักศึกษาได้รับ ทำได้ ทำเป็น เมื่อเรียนครบตามเนื้อหาของรายวิชา

- LLOs, Lesson Learning Outcome คือ สิ่งที่ผู้เรียนต้องรู้ / ต้องปฏิบัติ / ต้องแสดงออกได้ เมื่อจบบทเรียนหนึ่งๆ

2.3.2 ประเภทของผลลัพธ์การเรียนรู้

ตามประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา เรื่อง รายละเอียดผลลัพธ์การเรียนรู้ตามมาตรฐาน คุณวุฒิระดับอุดมศึกษา พ.ศ. ๒๕๖๕ ข้อ ๗ ผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้สำเร็จการศึกษาทุกระดับมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษา ต้องมีอย่างน้อยสี่ด้าน ดังต่อไปนี้ (1) ด้านความรู้ (2) ด้านทักษะ (3) ด้านจริยธรรม และ (4) ด้าน ลักษณะบุคคล และ ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามคุณวุฒิแต่ละระดับ ต้องสอดคล้องกับอัตลักษณ์ของหลักสูตร สถาบันอุดมศึกษา วิชาชีพ ประเทศชาติ และบริบทโลก ประกอบด้วยอย่างน้อย ๔ ด้าน ได้แก่

ความรู้ (Knowledge) หมายถึง สิ่งที่สั่งสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ที่เกิดจากหลักสูตร ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นและเพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ หรือต่อยอดความรู้ ในการประกอบอาชีพ ดำรงชีวิต อยู่ร่วมกันในสังคม และพัฒนาอย่างยั่งยืน สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

ทักษะ (Skills) หมายถึง ความสามารถที่เกิดจากการเรียนรู้ ฝึกฝนปฏิบัติให้เกิด ความแคล่วคล่อง ว่องไว และชำนาญ เพื่อพัฒนางาน พัฒนาวิชาชีพหรือวิชาการ พัฒนาดน และพัฒนาสังคม สำหรับการดำรงชีวิตในยุคดิจิทัล

จริยธรรม (Ethics) หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำระดับบุคคลที่สะท้อนถึง ความเป็นผู้มีคุณธรรม ศีลธรรม และจรรยาบรรณ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและส่วนตน ทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่น

ลักษณะบุคคล (Character) หมายถึง บุคลิกภาพ ลักษณะนิสัย และค่านิยม ที่สะท้อนคุณลักษณะเฉพาะศาสตร์ วิชาชีพ และสถาบัน โดยพัฒนาผ่านการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์ จากหลักสูตร ให้ความเหมาะสมกับแต่ละระดับมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา

ในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้นั้นจะใช้การจำแนกการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม หรือเรียกว่า ระดับชั้นความสามารถของบลูม (Bloom's Taxonomy) ซึ่งจำแนกเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาเรียกว่า Taxonomy of Educational Objectives และช่วงปี ค.ศ. 1990 มีนักจิตวิทยาโดย Lorin Anderson และคณะ (2001) ได้ปรับปรุง Bloom's Taxonomy เพื่อให้สอดคล้องกับการเรียนในศตวรรษที่ 21 โดยนำเสนอ The Revised Bloom's Taxonomy (2001) โดยในแต่ละด้านจะมีการจำแนกระดับความสามารถจากต่ำสุดไปถึงสูงสุด ดังนี้

1. ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เริ่มจากความรู้ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน นอกจากนี้ยังนำเสนอระดับความสามารถที่มีการปรับปรุงใหม่ตามแนวคิดของ Anderson & Krathwohl (2001) เป็น การจำ (Remembering) การเข้าใจ (Understanding) การประยุกต์ใช้ (Applying) การวิเคราะห์ (Analyzing) การประเมินผล (Evaluating) และการสร้างสรรค์ (Creating)

ในด้านนี้มีการใช้คำกริยาที่สามารถนำมาเขียนเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ดังนี้

Cognitive Domain: thinking			
Levels/ Categories	Other verbs	ตัวอย่างคำกริยา	ความหมาย
Create	Generate, plan, compose, develop, create, invent, organize, construct, produce, compile, design, devise.	วางแผน พัฒนา สร้าง ปรับปรุง ผลิต ออกแบบ ประมวล ประดิษฐ์	สามารถผลิต คิดค้น หรือพัฒนา รูปแบบ สิ่งของ กระบวนการ วิธีการขึ้นมาใหม่
Evaluate	Rank, assess, monitor, check, test, judge.	เรียงลำดับ ประเมิน ตรวจสอบ ทดสอบ ตัดสิน วัดผล ลง ความเห็น	สามารถคิด แยกแยะ วิเคราะห์ ประเมินส่วนประกอบต่างๆจน สามารถใช้ในการตัดสินใจได้
Analyze	Analyze, break down, compare, select, contrast, deconstruct, discriminate, distinguish, identify, outline.	วิเคราะห์ เปรียบเทียบ เลือก แยกแยะ ให้ความเห็น วินิจฉัย จำแนกความแตกต่าง ร่างภาพ	สามารถคิด แยกแยะออกเป็น ส่วนประกอบต่างๆ มองเห็น ความสำคัญและความสัมพันธ์ แล้วจึงวิเคราะห์ให้ได้
Apply	Implement, organize, dramatize, solve, construct, demonstrate, discover, manipulate, modify, operate, predict, prepare, produce, relate, show, solve, choose.	เปลี่ยน แก้ปัญหา ปรับปรุง สาธิต ทำนาย คาดคะเน จัดเตรียม จัดการ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ แสดง เลือก ค้นพบ	มีความสามารถนำความรู้ไปใช้ใน การแก้ปัญหา หรือนำไปปรับใช้ งานตามสถานการณ์
Understand	Illustrate, defend, compare, estimate, explain, classify, generalize, interpret,	เปรียบเทียบ อธิบาย แยกประเภท จัดกลุ่ม สรุป ให้ความเห็น คาดการณ์ สรุป แปลความ	มีความสามารถในการจับ สาระสำคัญ โดยแสดงออกมาให้ เห็นได้ในรูปแบบต่างๆ

	paraphrase, predict, rewrite, summarize, translate.		
Remember	Define, describe, identify, know, label, list, match, name, outline, recall, recognize, reproduce, select, state, locate.	บอก จำแนก ระบุ จับคู่ บรรยาย จำลอง	มีความสามารถในการจดจำ รับรู้ และสามารถระลึกได้เมื่อต้องการ

Anderson & Krathwohl (2001)

2.ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) จำแนกเป็น ทักษะการเคลื่อนไหวของร่างกาย ทักษะการเคลื่อนไหวอวัยวะสองส่วนหรือมากกว่าพร้อม ๆ กัน ทักษะการสื่อสารโดยใช้ท่าทาง และทักษะการแสดงพฤติกรรมทางการพูด

ในด้านนี้มีการใช้คำกริยาที่สามารถนำมาเขียนเป็นผลลัพธ์การเรียนรู้ดังนี้

Levels/ Categories	Other verbs	ตัวอย่างคำกริยา	ความหมาย
Internalizing Value	Act, display, discriminate, influence, listen, modify, perform, practice, propose, qualify, question, revise, serve, solve, verify.	แสดงออก ชักชวน ปรับเปลี่ยน แยกแยะ วินิจฉัย ปรับปรุง แก้ไข ปฏิบัติเป็นกิจวัตร แนะนำ ส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือ	เป็นการนำค่านิยมที่ยึดถือมาใช้ ปฏิบัติจนเป็นพฤติกรรมที่ดี
Organization	Adhere, alter, arrange, combine, compare, complete, defend, explain, formulate, generalize, identify, integrate, modify, order, organize, prepare, relate,	จำแนก จัดลำดับ ผสมผสาน ปรับปรุง เปรียบเทียบ มุ่งมั่น เปลี่ยนแปลง ประสาน ให้ความเห็น อธิบาย กำหนดวิธี สั่งการ จัดระเบียบ	มีการรวบรวมค่านิยม แนวคิด กรอบปฏิบัติต่างๆ มาจัดระบบ และตัดสินใจเลือกนำมาปฏิบัติ ในรูปแบบที่เป็นของตนเอง หรือด้วย เหตุผล

Valuing	Complete, demonstrate, differentiate, explain, follow, form, initiate, invite, join, justify, propose, read, report, select, share, study, work.	ริเริ่ม เลือก แสวงหา นำมาใช้ แสดงออก อธิบาย ริเริ่ม เชิญชวน เข้าร่วม อ่าน รายงาน แบ่งปัน เรียนรู้ ปฏิบัติงาน	มีการแสดงออกว่าให้ความสำคัญกับค่านิยมที่รับทราบมาจนทำให้เกิดการเลือกที่จะปฏิบัติตามด้วยตนเอง
Responding	Answer, assist, aid, comply, conform, discuss, greet, help, label, perform, practice, present, read, recite, report, select, tell, write.	อภิปราย เลือก เขียนชื่อกำกับ ช่วยเหลือ เชื้อฟัง ทำตาม จำ บอก อธิบาย	มีการแสดงออกมาให้เห็นว่า มีความเต็มใจ หรือยินยอม หรือเห็นด้วย
Receiving	Ask, choose, describe, follow, give, hold, identify, locate, name, point to, select, sit, erect, reply, use.	ถาม เลือก ชี้ ทำตาม ยอมรับ ใช้ตอบ	มีการยอมรับ รับรู้ความรู้สึก และสามารถแสดงออกมาว่ารับรู้

Dave 1975

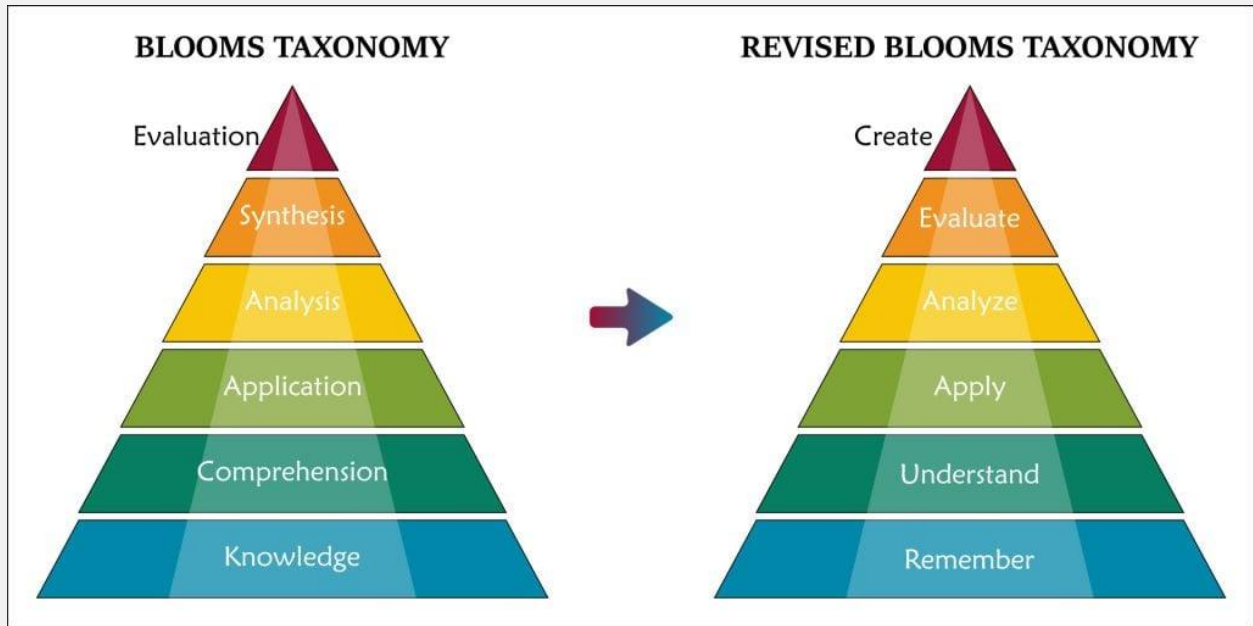
3.ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) จำแนกเป็น การรับรู้ การตอบสนอง การสร้างค่านิยม การจัดระบบ และการสร้างคุณลักษณะจากค่านิยม

Affective Domain: feeling			
Levels/ Categories	Other verbs	ตัวอย่างคำกริยา	ความหมาย
Internalizing Value	Act, display, discriminate, influence, listen, modify, perform, practice, propose, qualify, question, revise, serve, solve, verify.	แสดงออก ชักชวน ปรับเปลี่ยน แยกแยะ วินิจฉัย ปรับปรุงแก้ไข ปฏิบัติเป็นกิจวัตร แนะนำ ส่งเสริม ให้ความช่วยเหลือ	เป็นการนำค่านิยมที่ยึดถือมาใช้ ปฏิบัติจนเป็นพฤติกรรมที่ดี

Organization	Adhere, alter, arrange, combine, compare, complete, defend, explain, formulate, generalize, identify, integrate, modify, order, organize, prepare, relate,	จำแนก จัดลำดับ ผสมผสาน ปรับปรุง เปรียบเทียบ มุ่งมั่น เปลี่ยนแปลง ประสาน ให้ความเห็น อธิบาย กำหนดวิธีสั่งการ จัด ระเบียบ	มีการรวบรวมค่านิยม แนวคิด กรอบปฏิบัติต่างๆ มาจัดระบบ และตัดสินใจเลือกนำมาปฏิบัติในรูปแบบที่เป็นของตนเองหรือด้วยเหตุผล
Valuing	Complete, demonstrate, differentiate, explain, follow, form, initiate, invite, join, justify, propose, read, report, select, share, study, work.	ริเริ่ม เลือก แสวงหา นำมาใช้ แสดงออก อธิบาย ริเริ่ม เชิญชวน เข้าร่วม อ่าน รายงาน แบ่งปัน เรียนรู้ ปฏิบัติงาน	มีการแสดงออกว่าให้ความสำคัญกับค่านิยมที่รับทราบมา จนทำให้เกิดการเลือกที่จะปฏิบัติตามด้วยตนเอง
Responding	Answer, assist, aid, comply, conform, discuss, greet, help, label, perform, practice, present, read, recite, report, select, tell, write.	อภิปราย เลือก เขียนชื่อกำกับ ช่วยเหลือ เชื้อฟัง ทำตาม จำบอก อธิบาย	มีการแสดงออกมาให้เห็นว่ามีความเต็มใจ หรือยินยอม หรือเห็นด้วย
Receiving	Ask, choose, describe, follow, give, hold, identify, locate, name, point to, select, sit, erect, reply, use.	ถาม เลือก ชี้ ทำตาม ยอมรับ ใช้ ตอบ	มีการยอมรับ รับรู้ความรู้สึก และสามารถแสดงออกมาว่ารับรู้

Krathwohl *et al.* (1973)

Ref. <https://www.simplypsychology.org/blooms-taxonomy.html>

Bloom's Taxonomy of Learning Domains

Cognitive Domain: thinking			
Levels/ Categories	Other verbs	ตัวอย่างคำกริยา	ความหมาย
Create	Generate, plan, compose, develop, create, invent, organize, construct, produce, compile, design, devise.	วางแผน พัฒนา สร้าง ปรับปรุง ผลิต ออกแบบ ประมวล ประดิษฐ์	สามารถผลิตคิดค้น หรือพัฒนา รูปแบบ สิ่งของ กระบวนการ วิธีการขึ้นมาใหม่
Evaluate	Rank, assess, monitor, check, test, judge.	เรียงลำดับ ประเมิน ตรวจสอบ ทดสอบ ตัดสิน วัตถุประสงค์ ความเห็น	สามารถคิด แยกแยะวิเคราะห์ ประเมินส่วนประกอบต่างๆจน สามารถใช้ในการตัดสินใจได้
Analyze	Analyze, break down, compare, select, contrast, deconstruct, discriminate, distinguish, identify, outline.	วิเคราะห์ เปรียบเทียบ เลือก แยกแยะ ให้ความเห็น วินิจฉัย จำแนกความแตกต่าง ร่างภาพ	สามารถคิด แยกแยะออกเป็น ส่วนประกอบต่างๆ มองเห็น ความสำคัญและความสัมพันธ์ แล้วจึงวิเคราะห์ได้
Apply	Implement, organize, dramatize, solve, construct, demonstrate, discover, manipulate, modify, operate, predict, prepare, produce, relate, show, solve, choose.	เปลี่ยน แก้ปัญหา ปรับปรุง สาธิต ทำนาย คาดคะเน จัดเตรียม จัดการ เชื่อมโยงความสัมพันธ์ แสดง เลือก ค้นพบ	มีความสามารถนำความรู้ไปใช้ใน การแก้ปัญหา หรือนำไปปรับใช้ งานตามสถานการณ์
Understand	Illustrate, defend, compare, estimate, explain, classify, generalize, interpret, paraphrase, predict, rewrite, summarize, translate.	เปรียบเทียบ อธิบาย แยก ประเภท จัดกลุ่ม สรุป ให้ ความเห็น คาดการณ์ สรุป แปล ความ	มีความสามารถในการจับ สาระสำคัญ โดยแสดงออกมาให้ เห็นได้ในรูปแบบต่างๆ

Remember	Define, describe, identify, know, label, list, match, name, outline, recall, recognize, reproduce, select, state, locate.	บอก จำแนก ระบุ จับคู่ บรรยาย จำลอง	มีความสามารถในการจดจำ รับรู้ และสามารถระลึกได้เมื่อต้องการ
----------	---	------------------------------------	--

Anderson & Krathwohl (2001)

4. แนวปฏิบัติในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับหลักสูตร

ในการกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับหลักสูตร มีแนวปฏิบัติดังนี้

4.1 ค้นหา stakeholders needs เช่น การเปลี่ยนแปลงของบริบทโลกและสังคม ความต้องการจากสภาวิชาชีพ เกณฑ์มาตรฐานของกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม มหาวิทยาลัย ความต้องการของนายจ้าง ศิษย์เก่า ชุมชนและสังคม วิเคราะห์ ปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้อง ซึ่งขั้นตอนในการวิเคราะห์ความต้องการของ stakeholders อาจดำเนินการดังนี้

- กำหนด stakeholders ที่ชัดเจน โดยควรเลือกกลุ่มที่มีความสำคัญจริงๆ ต่อหลักสูตร
- จัดกลุ่มประเภทของ stakeholders โดยพิจารณาจากระดับอิทธิพล (power) ของ Stakeholders ที่มีต่อการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตร และระดับผลกระทบ (impact) จากการปรับปรุงหลักสูตรต่อ stakeholders
- วิเคราะห์บทบาท และระดับที่ stakeholder แต่ละกลุ่มควรเข้ามามีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อจัดลำดับความสำคัญ (prioritized)
- เลือกเครื่องมือที่สอดคล้องกับลักษณะการเข้ามามีส่วนร่วมของแต่ละกลุ่ม เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่จำเป็นและสำคัญ (ทั้ง needs และ Feedbacks) โดยระบุวิธีการเก็บข้อมูล (การสัมภาษณ์ โทรศัพท์ ฯลฯ) และเครื่องมือ (เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ ฯลฯ) ของแต่ละกลุ่ม stakeholders
- พิจารณาความต้องการที่เหมาะสม และสอดคล้องกับระดับของหลักสูตรเพื่อนำไปกำหนด PLOs

4.2. ศึกษาและวิเคราะห์ผลลัพธ์การเรียนรู้ตามระดับคุณวุฒิตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ซึ่งกำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ในแต่ละระดับไว้แตกต่างกัน

4.3 กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้

ในการกำหนดหรือเขียนผลลัพธ์การเรียนรู้ นั้น มีแนวทางดังนี้

- ใช้ Action Verb เพียง 1 ตัว ในแต่ละ learning outcome เนื่องจากส่งผลต่อวิธีการวัดและประเมินแตกต่างกัน กรณีที่จำเป็นต้องมี 2 Action verb แสดงว่าพฤติกรรมนั้นต้องทำต่อเนื่องกันจึงจะบรรลุผลลัพธ์การเรียนรู้ นั้น โดยคำกริยานั้นควรอยู่ในระดับการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องกัน (Remembering/understanding), (Applying/Analyzing) (Evaluating/Creating) เช่น ผู้เรียนสามารถประเมินความเสี่ยงและเสนอแผนการปรับปรุงระบบการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมได้

- หลีกเลี่ยงคำว่า รู้ จำ เข้าใจ ชาบซึ่ง ตระหนัก ศรัทธา รัก เพราะผู้เรียนไม่สามารถแสดงอาการให้อาจารย์วัดและประเมินว่าผู้เรียนบรรลุผลลัพท์นั้นได้

- หลีกเลี่ยงคำที่เป็นนามธรรมที่ผู้สอนก็ไม่รู้ว่าจะสอนยังไง ต้องใช้คำที่ชัดเจน ผลลัพธ์การเรียนรู้ต้องสังเกตเห็นได้ วัดได้ ประเมินได้ และต้องบรรลุได้ภายใน ระยะเวลาจำกัด ภายใต้ทรัพยากรที่จำกัด

- เขียน SMART PLOs คือ

S= Specific ชัดเจน เฉพาะเจาะจง

M= Measurable สามารถวัดได้ว่าผู้เรียนบรรลุหรือไม่

A = Achievable ไม่เกินความสามารถของผู้เรียน

R = Relevant สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร

T = Timely สามารถบรรลุได้ภายในระยะเวลาที่จัดการศึกษา

4. ตัวอย่างผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังระดับหลักสูตร

4.2.1 หลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิต(ภาษาอังกฤษ) พ.ศ. 2566 คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลลัพธ์การเรียนรู้ที่คาดหวังของหลักสูตร (Program learning outcomes [PLO])

PLO1 ประยุกต์ศาสตร์ทางการพยาบาล การผดุงครรภ์ และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องในการวางแผนการดูแลเพื่อตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของผู้รับบริการในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

Sub-PLOs

1.1 อธิบายสาระสำคัญของศาสตร์พื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาล รวมทั้ง กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ การวิจัย และสถิติขั้นพื้นฐานได้

1.2 อธิบายสาระสำคัญของศาสตร์ทางการพยาบาลและการผดุงครรภ์ ได้แก่ การพยาบาลพื้นฐาน การพยาบาลเด็ก การพยาบาลผู้ใหญ่ การพยาบาลชุมชน การพยาบาลผู้สูงอายุ การพยาบาลจิตเวช การพยาบาลมารดาและทารก การผดุงครรภ์ การบริหารจัดการทางการพยาบาล และการจัดการกับสถานการณ์วิกฤติสุขภาพได้

1.3 อธิบาย และประยุกต์ใช้กระบวนการวางแผนกิจกรรมพยาบาลโดยบูรณาการศาสตร์ทางการพยาบาล การผดุงครรภ์และศาสตร์ที่เกี่ยวข้องเพื่อตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของผู้รับบริการในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

PLO2 พัฒนานวัตกรรมโดยใช้กระบวนการวิจัยและนวัตกรรมทางการพยาบาลด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีดิจิทัล การคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดเชิงระบบ และคิดอย่างสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการพยาบาล

Sub-PLOs

2.1 วิเคราะห์อย่างมีเหตุผล เป็นระบบ และสร้างสรรค์ เพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพได้

2.2 ร่วมออกแบบงานวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการพยาบาลโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์ เทคโนโลยีดิจิทัล กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และหลักฐานเชิงประจักษ์อย่างเป็นระบบได้

PLO3 ปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โดยบูรณาการศาสตร์ทางการพยาบาล การผดุงครรภ์ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง หลักฐานเชิงประจักษ์และเทคโนโลยีทางด้านสุขภาพ เพื่อตอบสนองความต้องการด้านสุขภาพของผู้รับบริการทั้งระดับบุคคล ครอบครัว และชุมชน ในทุกพลวัตรทางสุขภาพแบบองค์รวมภายใต้หลักของคุณภาพและความปลอดภัย ความแตกต่างทางวัฒนธรรมด้วยจิตบริการและใช้ชุมชนเป็นฐาน

Sub-PLOs

3.1 ปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์แบบองค์รวม โดยบูรณาการศาสตร์ทางการพยาบาล การผดุงครรภ์ ศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง และหลักฐานเชิงประจักษ์ ตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมในทุกพลวัตรทางสุขภาพได้รวมถึงการจัดการกับสถานการณ์วิกฤติสุขภาพได้

3.2 ปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โดยยึดหลักความปลอดภัยของผู้ใช้และผู้ให้บริการ ภายใต้ขอบเขตกฎหมาย จรรยาบรรณ มาตรฐานวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ได้

3.3 ปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีทางด้านสุขภาพ เพื่อให้การพยาบาลได้อย่างเหมาะสม และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้

3.4 ปฏิบัติการพยาบาลและการผดุงครรภ์ด้วยจิตบริการและคำนึงถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมของผู้ให้บริการและผู้รับบริการ

3.5 ปฏิบัติการดูแลสุขภาพโดยคำนึงถึงแนวคิตัวอย่างผู้ประกอบการ (ตัดสินใจบนพื้นฐานของความคุ้มค่า คุ้มทุน)

PLO4 สื่อสารสุขภาพเชิงวิชาชีพและการปฏิบัติการพยาบาลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Sub-PLOs

4.1 แสดงออกถึงทักษะการสื่อสารสุขภาพเชิงวิชาชีพด้วยภาษาอังกฤษ ด้านการฟัง พูด อ่าน และเขียน

PLO5 ใช้เทคโนโลยีดิจิทัลทางการพยาบาล รวมทั้งการวิเคราะห์เชิงตัวเลข และสถิติ

Sub-PLOs

5.1 สามารถวิเคราะห์ จัดการ และประเมินข้อมูลด้านสุขภาพ

5.2 วิเคราะห์เชิงตัวเลขและสถิติ ในการดูแลสุขภาพประชาชน

PLO6 แสดงออกถึงการมีจริยธรรมและปฏิบัติตามกฎหมายในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุง
ครรภ์

Sub-PLOs

6.1 แสดงออกถึงความซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย และรับผิดชอบต่อตนเอง สังคม และวิชาชีพ

6.2 แสดงออกถึงการมีทัศนคติเชิงบวกต่อวิชาชีพ

6.3 แสดงออกถึงการเคารพสิทธิ ความแตกต่าง และคุณค่าความเป็นมนุษย์

6.4 ปฏิบัติตามกฎหมายและจรรยาบรรณในการประกอบวิชาชีพการพยาบาลและผดุงครรภ์

PLO7 แสดงออกถึงภาวะผู้นำและการมีแนวทางการบริหารจัดการในการดูแลสุขภาพ ร่วมกับทีมสหวิชาชีพ

Sub-PLOs

7.1 แสดงออกถึงความเป็นผู้นำ สามารถทำงานเป็นทีม และประสานความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง

PLO8 แสดงออกถึงการแสวงหาความรู้และ ปรับตัวให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคม

Sub-PLOs

8.1 แสวงหาความรู้อย่างต่อเนื่อง และปรับตัว ให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เทคโนโลยีและ
สิ่งแวดล้อมในยุคดิจิทัลได้

4.2.2 หลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต สาขาวิชาชีพครู หลักสูตรใหม่ พ.ศ. 2568 คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยบูรพา

ผลลัพธ์การเรียนรู้ของหลักสูตร (Program Learning Outcomes: PLOs) ระดับประกาศนียบัตร
บัณฑิต

PLO1 ประยุกต์ใช้หลักการ ทฤษฎี และความรู้ที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพครูในการจัดการเรียนรู้ตาม
มาตรฐานและสมรรถนะวิชาชีพครู

PLO2 บูรณาการระหว่างศาสตร์การสอน ศาสตร์วิชาต่าง ๆ และเทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ตามหลักวิชาชีพครู

PLO3 จัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างศาสตร์การสอน ศาสตร์วิชาต่าง ๆ และเทคโนโลยีดิจิทัลในสถานศึกษาตามมาตรฐานสมรรถนะวิชาชีพ

PLO4 ใช้ภาษาและเทคโนโลยีในการจัดการเรียนการสอนอย่างเหมาะสม

PLO5 ปฏิบัติตนตามกฎเกณฑ์ ระเบียบ จรรยาบรรณวิชาชีพครู เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ จริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีในการปฏิบัติตน

PLO6 พัฒนาตนเองและวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง

+++++

รายการอ้างอิง

Gronlund, N. E., & Brookhart, S. M. (2009). Writing Instructional Objectives (8th Edition). Pearson Education.

Krathwohl, D. R. (2002). A Revision of Bloom's Taxonomy: An Overview. Theory into Practice, 41(4), 212–219.

<https://akarisoftware.com/2023/10/25/the-importance-of-learning-outcomes-in-teaching-higher-education/#:~:text=Linking%20learning%20outcomes%20to%20the,an%20appropriate%20level%20of%20education.>

<https://teaching.utoronto.ca/resources/dlo/#:~:text=Learning%20outcomes%20are%20statements%20that,will%20be%20useful%20to%20them> สืบค้นเมื่อ November 16, 2025.